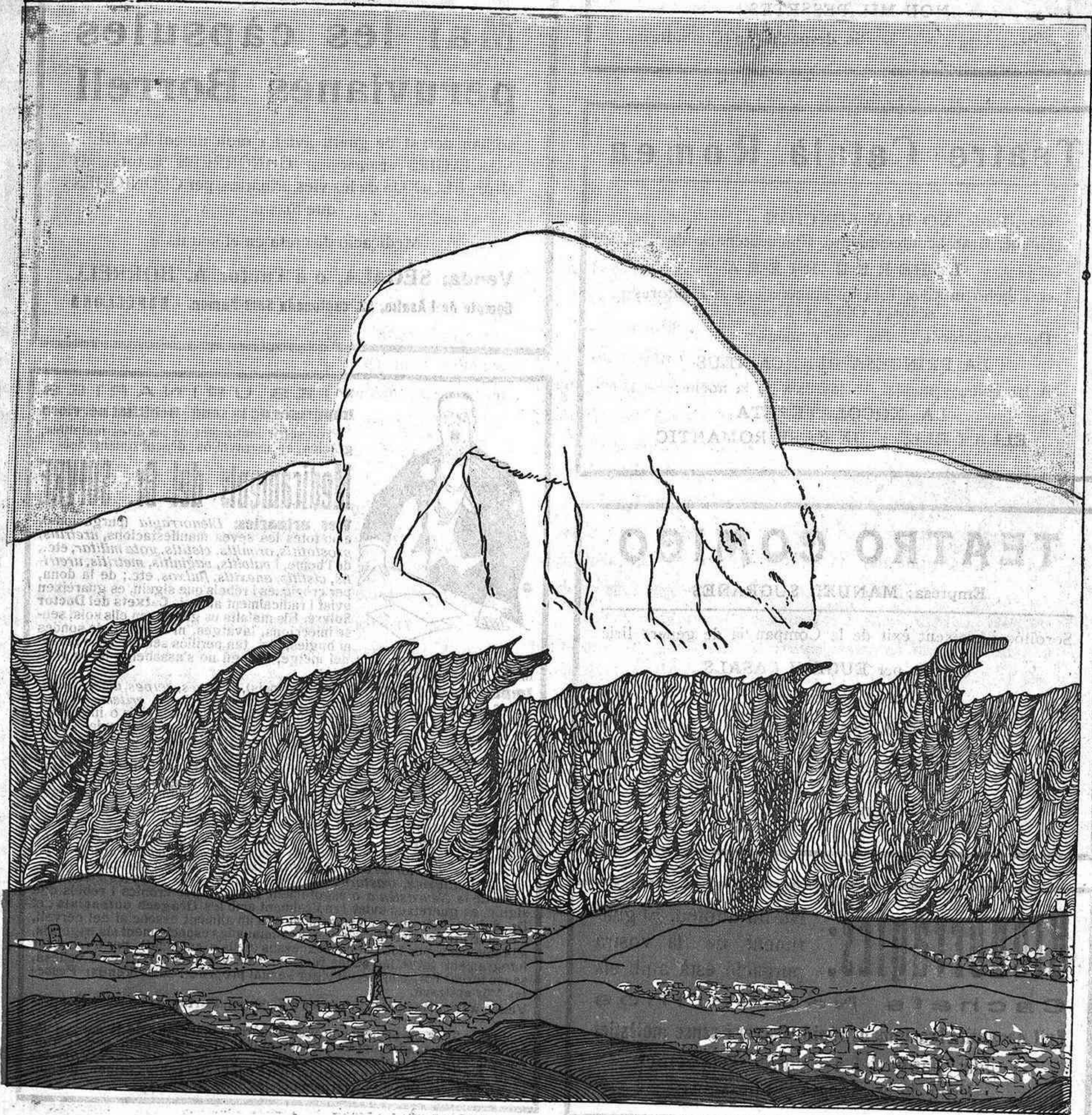

Barcelona, 18 de maig de 1928

L'Esquella de la Torratxa

ANY LI - Núm 2552 - 15 cts. - Atrassats 30

RUSSIA CONTEMPLANT EUROPA

— Em sembla que el meu clima no els provarà gaire

TEATRE CATALÀ "NOVETATS"

Hoy, viernes, noche, el gran éxito del poeta Sagarra,

LA LLUCIA I LA RAMONETA

i **GENTE BIEN**
de Santiago Rusiñol

Sábado y domingo, tarde y noche, magníficos programas.

Martes, gran función en honor i beneficio del director de la compañía, Joaquín Montero. Estreno de la obra en cinco actos:

M O L I E R E

de Goldoni, traducción de Sagarra; y estreno de la comedia en un acto, de Paquito Madrid,

NOU MIL PESSETES

Se despacha en Contaduría.

Teatre Català Romea

Hoy, tarde, **NO HAY FUNCION**

Noche, Gran acontecimiento. Cincuentenario de

L'HEREURIERA

con dicho motivo, función-homenaje a sus autores señores Oliva y Mora

Domingo, tarde, a las tres y media:

LA PRINCESA BLANCA-NEUS

A las cinco y media y a las diez de la noche:

LA XOCOLATERETA

ELLA I ELL, i UN CAFE ROMANTIC

TEATRO COMICO

Empresa: **MANUEL SUGRAÑES**

Sorollós i creixent èxit de la Companyia de gènere líric

dirigida per **EUGENI CASALS**

en la que figuren

EMILI SAGI-BARBA

CORA RAGA - MATILDE VAZQUEZ

MATILDE ROSSY

Tots els dies grans funcions tarda i nit

Blenorràgics: No ho dubteu. El guariment de la vostra purgació està amb els **Cachets Neisserinos**

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la caps: 5'50 pessetes

TRENCATS

temps i diner, no deveu comprar cap aparell sense visitar abans aquesta casa.

Tingueu sempre present que, els millors aparells del món per al guariment de tota mena d'hèrnia en homes, dones i criatures, són els de la casa **TORRENT**. Sense traves ni elàstics enfarregosos de cap mena. No molesten ni embarassen, deixant que hom es mogui lliurement i faci els treballs mes durs i pesats, sense la més petita molèstia. Si voleu estalviar salut,

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes. 62 - Telèfon 1445 A - **BARCELONA**

DEMANEU TARIFES DE PREUS

Mai les càpsules peruvianas Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les **BLE-NORRAGIES** (purgacions) **GONORREES** i tots els altres **FLUIXOS** de les vies urinaries, per **CRONIQUES** que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: **SEGALA**, o a l'autor **A. BORRELL**

Compte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - **BARCELONA**

VIES URINARIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sem pre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres vari-coses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acné*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrhea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinaries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sòkatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

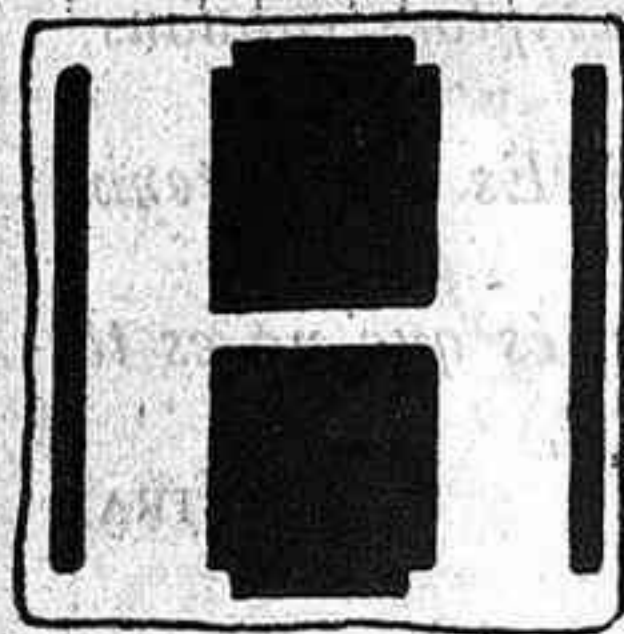
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

AQUEST SAVI DEL SENYOR DE MONTOLIU

us ací un savi, fixin-s'hi bé que no regategem mèrits, un savi que no aprecia gaire el valor de la premsa. Aquest savi es diu Manuel de Montoliu. Que no en sabien gaire cosa?

Dels savis de debò mai no se'n sap gaire cosa, fins que són morts. El senyor Montoliu és un savi que treballa per a la posteritat. Quan es mori, portarà molts capellans a l'enterrament. No es pensin que ens en fumem... Permetin-nos una silueta d'aquest gloriós savi.

El senyor Montoliu és una d'aquestes figures glorioses que honren una terra. La seva figura és tan gran que els periodistes ens l'hem de mirar amb telescopi. Es una figura que espera el marbre i el bronze amb tota tranquil·litat. La seva obra també és de pedra. De pedra picada. Quin goig farà l'estàtua del senyor de Montoliu en mig d'un jardinet urbà. Serà una estàtua gloriosa que, per acabar de fer-la pràctica, anirà acompanyada del farbalà d'una font. El senyor de Montoliu es mereix l'estàtua per savi. Què ha fet? Què ha dit? Quina és la seva obra? Ah!, senyors, la seva obra és una obra crítica valuosíssima i cabdal. El senyor de Montoliu és un dels burots clàssics de la nostra literatura. Ja fa alguns anys que, en les pàgines de "La Veu de Catalunya", el senyor de Montoliu és el crític literari. Quina manera de punxar sàrries! Quin art en endevinar si dins d'un cove hi van ous o botifarres! Es un crític ferm, ple de saviesa autèntica. Té més encert que el propi Papa. No n'ha fallat mai ni una. Quan el senyor de Montoliu ha dit: "Això és dolent", els editors s'han arruïnat perquè ningú no ha comprat el llibre ratllat pel llapis del senyor de Montoliu. Quin savi, senyors, quin savi! Quina llàstima que vostès no se n'hagin adonat abans! L'homenatge fa temps que l'espera. Que l'espera assegut.

Quasi tota l'obra del senyor de Montoliu ha estat feta en les pàgines dels diaris. Es un assidu col·laborador de les fulles quotidianes. Es un periodista crític de llibres. Els seus llibres no deuen ésser gaires, perquè no en tenen

ni a Santa Madrona, ni a la Ronda de Sant Antoni. En canvi, aquella revista que es digué "Estudio", s'arruïnà degut a l'empenta científica que amb els seus articles li donava aquest savi... Des de fa més de cinc anys que, cada dia, ocupa mitja columna de "La Veu de Catalunya"—mantingut per la generositat del senyor Pellicena, el qual ja està tip de rebre baixes i queixes per la tasca del senyor de Montoliu... Doncs, bé; aquest home, que si no fos pels diaris ningú no sabia que existís, deia, ara fa uns dies, enaltint l'obra de Josep Pla "Cartes de lluny", en la seva crònica habitual: "trobant-se net (el llibre) de tota brossa baixament periodística i anecdòtica..." Ja en tenim prou. Suposem que ell mateix es deu comptar entre els de la "brossa baixament periodística i anecdòtica"...

Això és admirable, aquesta gent que té una serietat de bou, una pedanteria típica i malaltissa, només es veuen capços contra la tasca dels periodistes que ja tenen el cul pelat de fer passar per savis o simplement per gent respectable a aquesta mena de tipus... Si considera "brossa periodística" el que rodeja el seu article, ¿per què escriu als diaris? Per què en viu? Res, home, res, deixi la crítica de cada dia i faci'n llibres. Quan es té aquest concepte de la premsa, el que menys es pot fer, per dignitat, i fins si es vol per elegància, és no escriure als diaris...

"Brossa baixament periodística i anecdòtica..." No sabíem que fos això les quartilles sensates de Pellicena, la prosa de Josep Carner, de Duran i Ventosa, de Rafael Benet, de Farran i Mayoral, de Prudenci Bertrana, de tots els que escriuen junt a la seva crònica, o de tots els que feren aquests diaris catalans que han fet per tot el que ens afecta i per tot el que estimem nosaltres, milions i milions de favors més que tota l'obra reaccionària i endarrerida d'aquest savi, que viu, entre altres coses, de la premsa, i que creguin que fa pena.

FRANCESC MADRID

UN COR D'OR

Uns dependents d'una casa de Banca parlaven de llur patró. Un d'ells, contra el parer de tots els altres, lloava la seva generositat.

—Us asseguro—deia—que té un cor excellent, sensible, delicat.

—Evidentment—li respongué un altre—com que no se n'ha servit mai!

EL BARRET DE L'HERMITA

“La Dolorosa”, de Ventura Gasol, ha estat molt ben representada a l'escenari de Romea. Això mateix, però, féu que alguns dels concurrents s'adonessin que el barret que duia l'hermita era un barret excessivament nou. Era un barret que no coneixia, evidentment, ni el sol ni les pluges, ni el vent del Montsant. Era, a més a més, un barret tou, de moda.

Algú va voler explicar-se aquesta anomalia:

—Es—digué—que Fra Llorenç s'ha volgut presentar mudat al públic de Barcelona, i abans d'entrar a l'escenari del Romea, ha passat pel carrer de Ferran a comprar-se un barret.

ELS PLATS TRENCATS

—¿Diu que també es trenquen plats, a la comèdia de Crehuet?

—També.

—Sembla que és un truc que mai no falla a les comèdies.

—Es un truc que porta més cua del que sembla.

—I això?

—Sí, hi ha un fabricant de vaixel·la que, quan un autor arriba a fer trencar més de cent plats, li regala una prima.

—Voleu dir que és cert això?

—L'Evangeli.

—I creieu que Crehuet aconseguirà aquest nombre.

—Podeu pensar que, quan s'ha decidit a fer trencar plats al senyor Canals, és que s'ho pensa. I a més a més, la comèdia és prou bona perquè hi pugui arribar.

INTERCANVI INTEL·LECTUAL

Fa molts anys un escriptor digué de Barcelona que era l'“arxiu de la cortesia”. Però, d'aquest escriptor, en aquell temps no en feien cas. Aquest escriptor no tenia categoria. No era un “savi”, no era soci dels Ateneus d'aquella època. Els “savis” sentien un profund i absurd menyspreu per ell. Però, naturalment, com que aquells “savis” eren unes mones, avui tothom els ha oblidat i, en canvi, tothom estima i venera Cervantes. I és que en l'obra d'aquest hi han totes les valors que fan immortal l'obra literària: calor d'humanitat, bellesa, pietat, bondat, intel·ligència.

Però, no és d'això del que volem parlar avui. Si ens havem estès en aquesta digressió, és perquè cal aprofitar totes les ocasions per atacar i desacreditar els pedants, els falsos savis.

Cervantes deia en 1615—època en què, de les premses de Joan de la Cuesta, aparegué la segona part del Quijote—que Barcelona era “arxiu de la cortesia”. O bé ho deia amb la ironia trista que caracteritza tota la seva obra, o d'aquell temps ençà Barcelona ha canviat molt. La famosa franquesa, de què tant en senorgullim, no és més que descortesia, impolidesa i grosseria.

A Madrid, el senyor Jiménez Caballero, amb un ampli

gest de cordialitat i cortesia, ha organitzat una Exposició del Llibre Català, que ens ha donat ocasió per apuntar-nos un èxit, i ha obert les pàgines de La Gaceta Literaria als escriptors de Catalunya i s'ha ocupat de les obres d'aquests escriptors. Aquest és un gest admirable, digne de respecte.

Com hem correspost nosaltres a aquest gest? Tancant les pàgines dels nostres periòdics, de les nostres revistes, a tot aire intel·lectual que ens vingui de Castella. Mentre a Madrid, Robert Castrovido—escriptor intel·ligent i generós com pocs—a La Voz; Díez Canedo a El Sol, i Jiménez Caballero a La Gaceta Literaria, s'ocupaven amb respecte i elogi de l'obra dels nostres escriptors més significats, ni La Veu, ni La Publicitat, ni La Revista de Catalunya, ni La Nova Revista, han tingut una paraula d'efusió, de cortesia per als escriptors castellans.

Indubtablement, ocupar-se de llibres francesos, alemanys, anglesos, italians, ha de fer més “savi”. Però deixar d'ocupar-se de llibres castellans és grosser i poc polític. Sobretot, quan amb nosaltres, amb els escriptors catalans, s'ha tingut tota la cortesia.

Aquest chauvinisme és absurd i cretí. Es precis tenir gencrositat; és precis tenir noblesa.

Quan no es tenen aquestes dues coses, és que no es té intel·ligència.

VIRAI

LES BEUTATS

Les set noies més belles d'Europa s'han embarcat fa pocs dies cap a Galveston (Texas), on prendran part al concurs de bellesa. Aviat sabrem si alguna d'elles és digna d'esdevenir mis Univers.

Si hem de judicar pels periodistes francesos que se'ls han acostat al moment d'embarcar-se a Saint Nazaire, l'anglesa és rossa amb els ulls molt blaus; l'alemanya és també rossa, amb esguard més greu; la luxemburguesa és graciosa i riallera; la italiana, bruna i ardent; l'espanyola, viva i inquieta; la belga, rosada i simplement bonica. en fi, la francesa, molt fina i d'una gran puresa de línies. Vet ací les qualitats. Els defectes ningú no ens els esmenta.

Però els confreres francesos, hauran dit tota la veritat? ¿No hauran imitat aquells galans generosos del seu Molière, que saben idealitzar la dona més vulgar? Aquells galans que,

Compten per perfecció els defectes,

I els saben donar noms ben afavoridors:

La pàl·lida és el gessamí en blancor incomparable,

La negrosa que us sobta, una bruna adorable...

En principi, cal convenir amb Molière, que no hi ha dones lletges. Totes tenen un cert encant i, de vegades, el guspireig de llur esperit fa oblidar les imperfeccions físiques.

Es pot dir també que no n'hi ha de perfectes. A totes el Creador els ha negat el toc definitiu que dona a l'argila la forma impecable, la puresa divina. Es, sens dubte, per atenuar llur orgull.

AQUEST NUMERO HA ESTAT
REVISAT PER LA
CENSURA GOVERNATIVA

LES DELICIES DE L'ESTIU

—Ja ho veus, quan el juny té flors per a tothom, per a nosaltres només té carbasses!

MIQUEL FLETA A PARIS

Jo també! Jo sentiré en carn i en os aquest famós tenor espanyol, del qual els gentils transpirenencs no parlen més que posant els ulls en blanc, i al qual, jo, com la majoria dels parisencs, no conec més que sota la forma d'un disc de gramòfòl, sospirant l'"Ay, ay, ay..." llegendari.

La sala "Pleyel" és aquesta tarda particularment vasta: conté tota l'Espanya. Miquel Fleta apareix... Impressions

neutres entre els francesos. Fleta no és ni gran ni petit, ni gras ni magre, els trets del seu rostre queden entre l'honorable mitjania estreta estètica.

El cèlebre tenor, adulat i imperialment retribuït, s'installa sobre les seves cames d'una manera que sembla provisional; no ha trobat encara i no trobarà en tota la tarda, la posició definitiva d'un cantador de concert. Les seves mans, no sabent en què ocupar-se, s'emparen en un parell

de guants blancs, als quals agafa per les seves extremitats... Felïços guants als quals van adreçats tants de sobresalts sentimentals i d'accents apassionats!

Els espanyols han fet al seu compatriota un acolliment, comparat amb el qual, les folles manifestacions de l'amnistia del 11 de novembre haurien resultat molt tèbies. Per contra, de la banda dels melòmans francesos—i hi havien acudit en gran nombre—esguards d'interrogació, sorpreses, comentaris en veu baixa. Breument: tots els signes exteriors d'una reserva polida...

Després de tot, potser l'art del cant, a despit de l'adagi, és un art que té diverses pàtries, i potser hi ha una veritat harmònica distinta en aquest i en aquell costat de *los montes*...

A les nostres oïdes fa de mal encaixar aquest "Manon" espanyolitzat... Jo tancava el ulls i pensava en Massenet... ¿Què hauria dit el gran mestre super-sensible i hipernerviós en oir acabar l'aire cèlebre amb aquest *Ma-na-on* inversemblant?

Segurament li hauria costat una congestió.
(Del "Candide".)

COM SON ELS NOSTRES ACTORS

EMILIA BARÓ

Pocs són els autors del teatre català actual, que no deixin a Emília Baró l'haver-los-hi fet alguna creació, amb els seus personatges. Fins i tot, d'haver-los salvat d'algun risc.

L'art de l'actor és fet essencialment d'intuïcions. La majoria de les nostres actrius i dels nostres actors s'hi abandonen sense control. Amb Emília Baró, s'esdevé tot el contrari. La intel·ligència i l'estudi presideixen constantment la seva tasca. No es limita a sentir el personatge, sinó que diríeu que procura comprendre'l. Coneix les seves facultats, les seves limitacions, i, sense perdre de vista el que és, el que val, procura superar-se sempre.

Ara, Emília Baró es troba en aquesta edat perillosa per a les actrius. Comencen

Emília Baró

a marcirse aquelles qualitats que no es deuen més que a l'encís de la juvenesa. L'actriu, si no és una gran actriu, una actriu més per temperament que per vanitat, ha de plegar el ram i desaparèixer. No deixarà cap rastre, perquè el seu art era el de la bellesa d'una flor... Però, quan s'és una actriu per temperament, com Emília Baró, es troba que les seves qualitats s'afinen; l'experiència,

la comprensió de la vida donen al temperament tota la seva maduresa... És el moment en què una artista pot arribar a ésser realment gran. Emília Baró és una intèrprete ideal per aquestes comèdies del Novetats, que, generalment, volen ésser una còpia de la nostra vida burgesa. Amb el seu talent sap copiar els personatges que veu i que observa cada dia. Però, ens plauria més veure-li fer personatges més complicats, d'ànimes més denses. Estem certs que hi reeixiria igualment. Té, sobretot, dues grans qualitats per a triomfar:

l'expressió de la veu i l'expressió del rostre. La seva veu no és precisament pel timbre que us captiva. És per la manera neta i precisa, i alhora plena de matisos, amb què sap dir totes les coses. Les frases no es desvaloren, no prenen mai aquell to blanc d'una cosa dita sense comprendre-la. Prenen tota la seva intenció i fins diríeu que s'enriqueixen de matisos.

Però el més expresiu d'ella és el seu rostre. El d'Emília Baró és el més fotogràfic dels de les nostres actrius. Rostre d'una expressibilitat i d'una mobilitat sorprenent, tots els afectes, totes les emocions i sensacions del personatge que interpreta s'hi reflexen, d'una manera tan clara, que la paraula gairebé hi és, de més a més, en els seus llavis.

LA SETMANA VINENT: PIUS DAVI

LA MAR A LA NIT

I

He anat a veure el mar aquesta nit.
Feia un gran clar de lluna.
D'enllà de l'infinit
les onades venien una a una.

Cantaven i saltaven amb remor
i jo hi he vist la imatge
del bategar de Déu Nostre Senyor
que omplenava la platja.

I jo amb els ulls acariciava el pit
del mateix Déu, car davant el tenia
i una ànsia d'abocar-me a l'infinit
no sé d'on em venia.

Sinó perquè la lluna vigilava
i algun estel ho hauria pogut dir,
jo m'hauria abocat a la mar blava
endins... endins... per sempre... sense fi!

II

Quin moviment més gran!
Aigües endins
una ala de tempesta bategant
esborra de la mar tots els camins.

¿Veus aquell llum enllà, sobre el mar blau,
com un estel que parpelleja i corra?
Es el llum d'una nau
que ja potser no tornarà a la sorra.

Déu meu, quin neguit!
Tot el mar és un crit
i aigües que es revoltien i belluguen,
i damunt seu la nit,
plena d'estels que dansen i juguen.

Jo tinc el cor per mar i el seny per firmament.
Al cor una tempesta,
i la testa,
plena d'estels eternament.

III

Ara ha apuntat l'albada a l'horitzó.
La nit recull les ombres com qui recull la cabellera bruna.
La mar devé quieta sota la llevantina claró
mentre a ponent es va fonent la lluna.
S'aixeca en l'horitzó un vol de gavines
i un vol de naus desplega les seves ales fines.

SALVADOR PERARNAU

LA BOXA

Aquesta varietat del pugilat que en temps pretèrits quasi sols es practicava a Anglaterra i als Estats Units, ja sigui com a mitjà de defensa personal, ja com a exercici, s'ha anat estenent d'una manera incomparable. Potser el cinema ha estat un dels seus primordials divulgadors, havent-la inculcat fins als llocs més recòndits de la terra.

Jo no havia contemplat mai cap combat fins que m'hi va fer anar un meu íntim amic, amb el qual havia fumats els primers cigarrets, aquells que donen un vagós malestar i us fan entrar ganes de fer l'aleta a tothom, ensems que sou matèria apropiada per a les dissertacions tècniques. Amb aquell amic hi havia compartit el meu orgull i la meva tímida, com també els jorns en què hom no sap si són ridículs com un heroi de Murger o tràgics com un home sense collocació. Per això, quan ens veiem l'un al costat de l'altre, ens semblava que érem soldats d'una època de guerra que es troben al seu poble al cap de molt temps.

Va estranyar-me molt quan em va dir:

—Aquest vespre hi ha un combat de boxa.

Vareig anar-hi sols per a acompanyar-lo, car me'n mal- fiava. Temia la sang vessada i les contusions; no pels boxadors, sinó per l'espectacle que ofereixen als espectadors després d'haver pagat.

La lluita s'entaulà entre un negre i un català. Segons sembla, el combat no va ésser gaire "científic". Als primers cops canviats, jo ja havia pres partit. Anava contra el negre, i no per odi de raça, car el meu orgull d'ésser blanc no arriba a tant. Però així que un home es presenta davant d'altres, cal que els hi mostri l'ànima. Un pintor, un escriptor i àdhuc un negociant, la mostren sense vacil·lacions. Un boxador també, i la d'aquell m'aparegué tan negre com la seva epidermis. Els únics que no la mostren són els còmics, i encara perquè no en tenen. I si per casualitat una pobra ànima humana s'esgarrifa entre ells, es percep de seguida amb els seus moviments: se l'ou a través de les seves entonacions, trista i enfadada, com un innocent al qual acaben de vestir amb un uniforme de presidari.

Joestic segur d'haver assistit a la lluita de l'home contra la fera. El negre semblava un jaguar. No era el negre dels albums d'infants ni molt menys l'oncle Tom. Tenia una ronquera estranya, que hom no sabia si volia expressar el sofriment, la ràbia, la desconfiança o la satisfacció. De la mateixa manera, les feres de les "menageries" bramulen sota l'amenaça de la força del domador, sense que poguem endevinar si veritablement estan furioses o bé si senzillament ho fan per costum, per donar-se una continença o perquè no els peguin.

Però el negre no voltava pel "ring" amb la solta militar dels tigres dintre les gàbies. Picava amb tota la seva força. A vegades es llançava violentament i, si no topava amb el català, anava a parar a les cordes de l'altra banda. Feia cara de dolent. Quan colpejava semblava que tota la seva vida flamegés dintre el puny.

Els cops del seu adversari blanc eren cops de puny i prou. Defensava la civilització i tenia un aire de dignitat. Era tan sang fred, que em féu pensar amb els herois que jo admirava quan era noi: els que són invencibles malgrat tots els defalliments i són mestres d'ells mateixos i de llur força, triomfant de la maldat. Aquest català em feia recordar Miquel Strogoff. Quan picava, semblava que també digués: "Per Déu, pel tsar i per la pàtria".

El negre, com si ho compregués, va tombar-lo amb un cop de puny impur, pel qual va ésser desqualificat. Llavors vaig comprendre la infantívola niciesa que ens entendreix davant dels dolents. El negre esdevingué "el bon negre". Va explicar que ell no havia picat massa baix, ja que, havent saltat el blanc, el cop, correctament dirigit, havia anat on ell no volia.

I amb un estrany candor, s'acostava a les cordes del "ring" tot saltironant per a demostrar com ho havia fet el català, el qual era emportat tot gemegant, mentre el públic l'aplaudia, ensems que xiulava el negre australià.

Això, que per a molts era altament emocionant, a mi em resultava estúpidament despreciable. Allà vaig veure com perdien els estreps homes que darrera d'un escriptori de despatx adopten poses austeres; intellectuals de cabells llargs i d'idees curtes aplaudint i glapint; dames de mentalitat de cavall gesticulant com histèriques i el meu company perdent el seny i la consideració qu jo li servava.

VELL FAUNE

DE L'EDAT DE PEDRA

—Si segueixen no admetent-me els dibuixos, aviat podré fer-me una casa.

EL DEPORT

FUTBOL

El senyor Rafeques s'ha comprat un guardapols i una maleta. També ha encarregat a l'adroguer de la cantonada un assortiment de fiambres", per a pinso de la seva panxa durant el viatge.

No es pot negar la influència de l'esport en la cultura. Entres altres fruits bons, té el que ha fet viatjar a la gent. No en tingueu cap dubte. Molts pacífics ciutadans, que en el carril especial hanran anat a Santander per a ésser testimonis de la final anys nerera, consideraven córrer món, el fer un viatge en tramvia a la Bonanova, o tot el més lluny a Badalona.

Primer anaven a Sabadell i Terrassa. Després a Saragossa. Ara a Santander. I si l'equip blau-grana anés a Xina, el bon soci no tindria cap mania de traslladar-se al país del Mah-jongg, encara que ara, cada dia fassin carniceries els exercits d'en Tink-Tan-Tink, o els d'en No-Tink-Son.

Calculeu, doncs, la gent que coneix món, gràcies al futbol, i que, sense tal motiu, encara restaria tancada en el perímetre que assenyalen les casetes dels burots. Evidentment, és digne de lloança l'home que inventà el joc de la guitzu. Mereix un monument i que es doni el seu nom a un dels carrers que voltien el camp del "Barça".

La millor davantera del món, va mostrar-se el diumenge a l'alçaria de la seva fama. Per poc no fa mig cabacet de gols a l'"imbatible", encara que no pel "Barça", "Deportivo Alavés".

Cinc a zero va ésser el resultat de l'encontre celebrat a Vitòria, èxit que, no hi ha cap dubte, va sorprendre els mateixos blau-granes.

Això de què a Les Corts sols en fessin tres, tenia el llombrícol arronçat a molts socis, però els cinc de Vitòria, no solament els ha omplert de joia, sinó que ja es veuen campions d'Espanya.

Ara més que mai, el "Barça" considera que té el Campionat a la gorra. Nosaltres també ho creiem així. I com que pensem anar-los a rebre, ens hem comprat una indumentària de bus; el que no es previngui així correrà el perill de morir ofegat al baidador del Passeig de Gràcia.

A ciutat es varen jugar diumenge una colla de partits.

El reserva del "Barça" aconseguí també batre per cinc a zero al "Gimnàstic", de Tarragona.

El "Sans" va atunyar al "Martinenc" per cinc a un.

I a cà'n Ràbia, el segón de l'"Espanyol", va batre a l'"Atlètic", de Sabadell, per quatre a un.

BOXA

No ens podem prendre seriosament la reunió de boxa que tingué lloc el passat diumenge, perquè, despotricaríem massa fort. Després de la desgraciada organització del "Nuevo Mundo", sols mancava la presa de pèl que al "Mundial" feren al públic "conscient" i "pagano".

I sense ganes de posar-nos cap pedra al fetge, farem com els revisters de braus quan volen filosofar: farem els comenta-

EL TREN DE LA PILOTA

—On van? A homenatjar algun savi?
—No: van a Santander al partit finalista del «Barcelona»,

ris en vers, i si els hi agrada, ja ens enviaran una flor, encara que no sigui ben natural.

“Después de la novillada,
con bravos quietos y malos
que empresa mancomunada,
nos sirviera a los paganos.

Después de la enorme broma,
que en el local Nuevo Mundo,
nos dejó a la gente roma,
desechando plato inmundo.

Solamente nos faltaba
que el hombre del Mundial,
nos soltara ¡la caraba!
un pastel descomunal.

Y no lo dudes, lector,
mala fué la novillada,
mas, resultó muy peor
la otra: fué becerrada.

JEPET

ART I ARTISTES

LA PINACOTECA

El pintor E. C. Cénac es presenta al públic amb una col·lecció de flors correctament tractades, tan correctes són que resulten fredes d'expressió i caldria que cuidés un xic més aquest punt, doncs ja avui és força discret en la seva especialitat i tan sols amb una mica més d'ambient fóra un artista de veritable mèrit.

Junt amb l'anterior, exposa A. Ollé Pinell els seus gravats a la fusta, molt ben dibuixats, fets amb vigor i bon gust, que el colloquen entre els bons conreadors del seu art.

Fora dels vidres de Nogués, els quals tenen una personalitat pròpia i ben definida, és cosa estranya que tots els temes si no portessin signatura semblarien fets per les mateixes mans, doncs tots els esmaltadors s'han enamorat de procediments semblables.

La senyoreta Maria Miret té prou condicions per a fer coses personals i així ho demostra en l'esplèndida exposi-

ció de les seves obres. Ben decorats i amb un alt sentit artístic, donen una mesura del valor de l'expositora a qui tan sols ens permetríem recomanar un esforç més per a alliberar-se d'estils ja coneguts per a fer art propi, en el que pot figurar en molt bon lloc.

BORIEL

CUREL AL MUSIC-HALL

A M. Curel, el gran dramaturg francès traspasat no fa gaire, li agradaven els espectacles del circ i del *music-hall*. Un dia un acadèmic el trobà en una d'aquestes sales d'espectacles i li manifestà la seva sorpresa. Curel li digué:

—Es un excellent mitjà de treball. Res no m'és comparable a les revistes de gran espectacle per classificar les meves idees. Ho creureu. Es en un *music-hall* precisament on vaig imaginar “Le Danse devant le Miroir”.

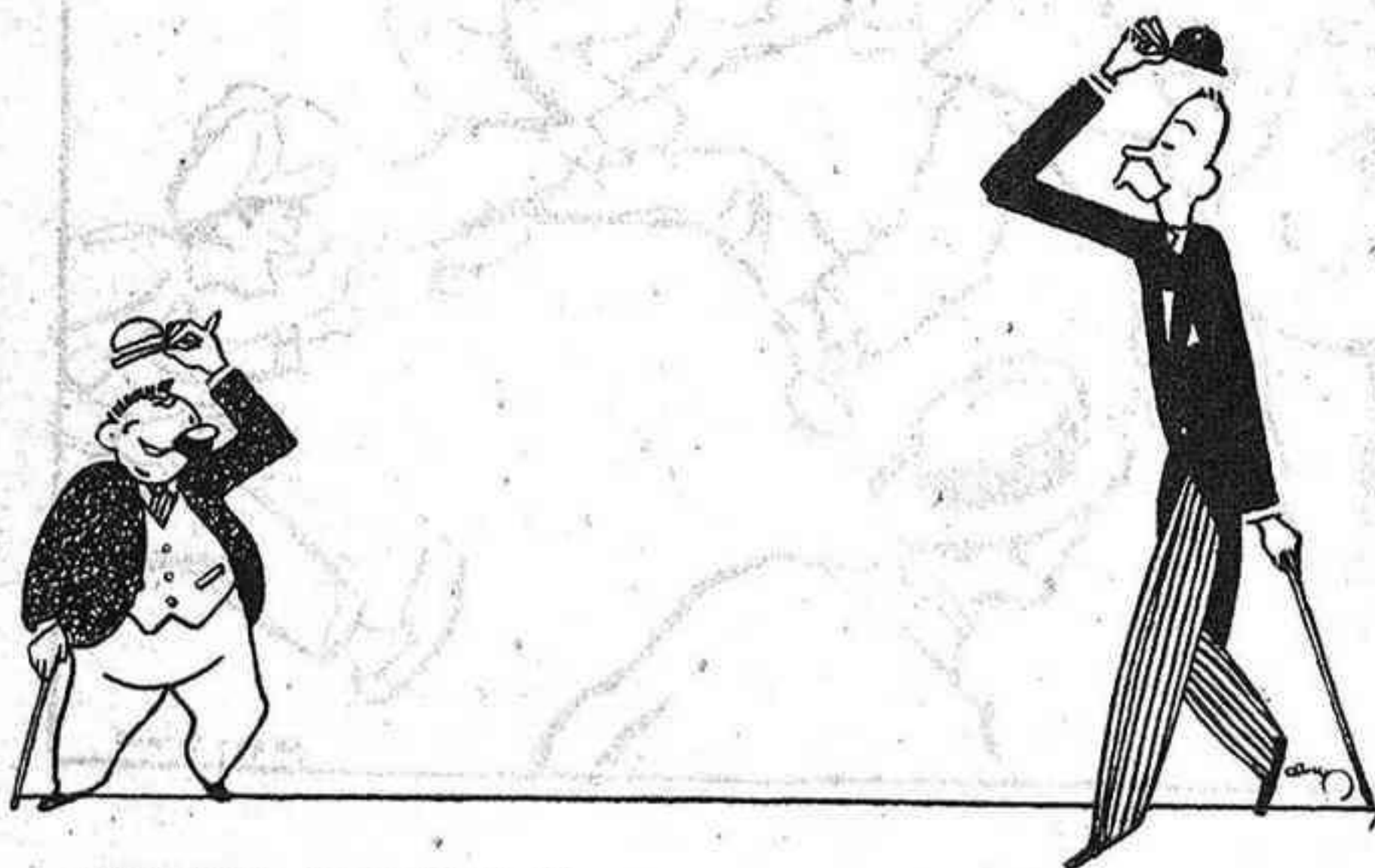
NOVEDADES

Pompeu Crehuet ha estrenat una nova comèdia. Aquesta comèdia es titula “El ram d'olivera”.

Amb “El ram d'olivera”, Pompeu Crehuet ha volgut fer —i ha fet— la dignificació de la vella comèdia d'embolic. Calia aquesta dignificació, i calia feta per un escriptor de l'autoritat de Pompeu Crehuet, com cal la del melodrama. Una dramàtica, no ho hem d'oblidar, és més rica quantes més modalitats té.

Pompeu Crehuet ha fet aquesta dignificació de la comèdia d'embolic amb una gràcia plena de subtileses, d'agilitat i de fina sensibilitat. Sota l'aparent lleugeresa de la comèdia, sota la seva aparent banalitat, hi ha un problema molt humà que l'autor ha sabut resoldre amb una nota de bondat. Bondat i intel·ligència: heus aquí les característiques d'aquesta nova comèdia de Pompeu Crehuet, que el públic acollí amb sincers aplaudiments.

La interpretació esplèndida. En primer lloc, fins mancant

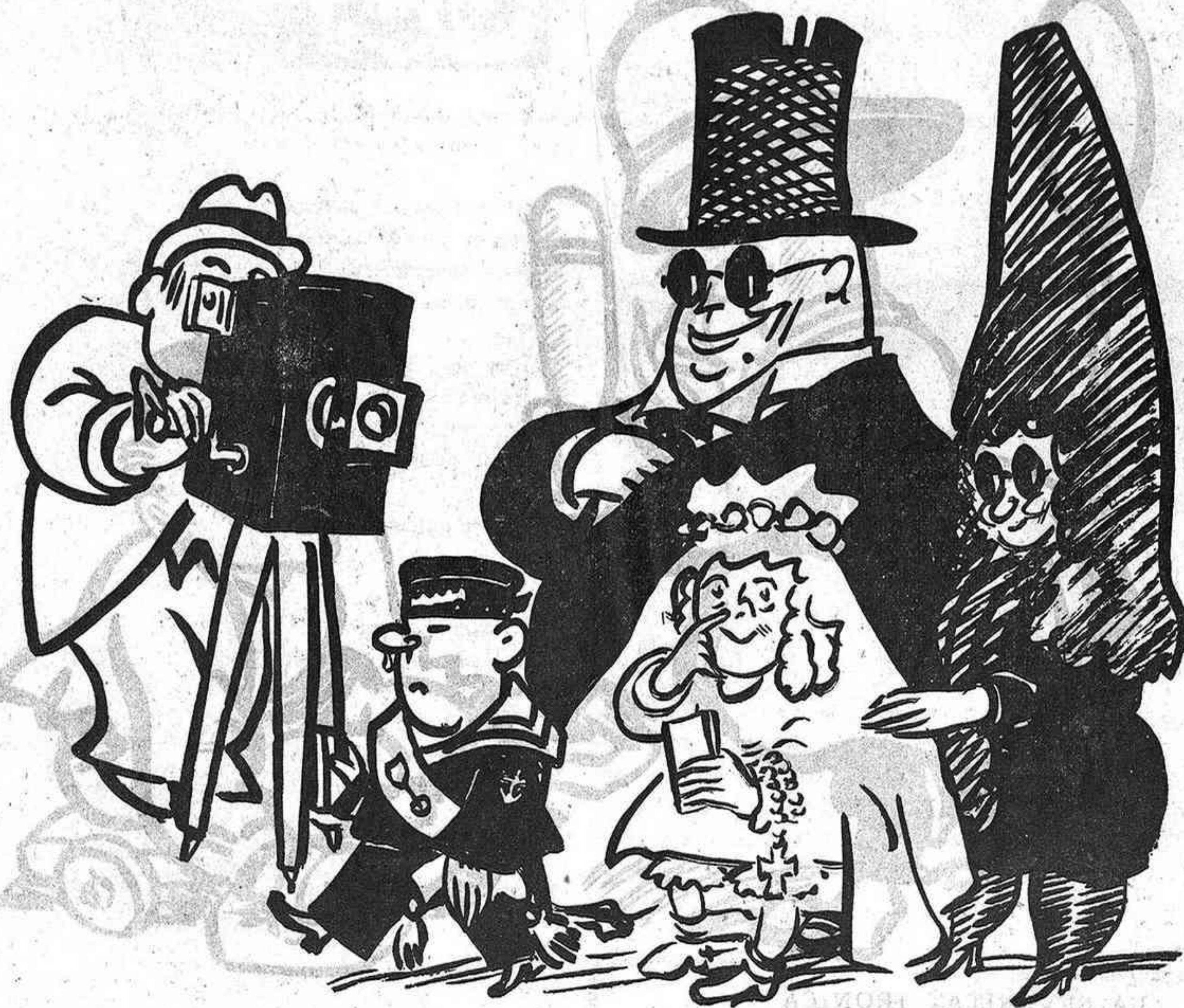
ENTRE DOCTORS

- Passi-ho bé, doctor.
- Passejant, eh?
- Sí; matant el temps.
- La qüestió és matar alguna cosa!

EL VIATGE ATREVIT

- I diu que va anar a la Xina sense conèixer l'idioma? Digui que es deuria veure negre!
- Oh, ja hi estic acostumat.

VANITAT

—Feu cara de contents, nois, que ens passen a la posteritat.

a la cortesia que s'ha de tenir amb les dames, cal posar-hi a Antoni Gimbernat, actor ric de modalitats i aspectes; els demés, Martori, Gómez, Bañeres i Aymerich, molt discrets i ajustats. De les senyores, Josefina Fornés, molt bé, sensible i expressiva; Emília Baró, intelligent i ajustada, i Matilde Xartart, que féu una velleta admirable de sentiment i realitat. Les senyores Gay, Jofre i Coma, molt entonades.

El passat dimarts celebrà el seu benefici Dolors Peris. Es aquesta una actriu de grans possibilitats, que el públic i la crítica han sabut apreciar en el que val.

Per a demà, dissabte, hi ha anunciat el del director de la companyia, Joaquím Montero, amb un programa interessantíssim.

ROMEA

"La Dolorosa", de Ventura Gasol. Benefici de Maria Vila. El teatre ple d'un públic fervorós i entusiasta. Aquest és el públic que nosaltres demanem: apassionat, càlid, a 41 graus de febre.

"La Dolorosa" és un magnífic poema dramàtic. Diguem això abans que tot. Ja en "La cançó del vell Cabrés", Ventura Gasol se'ns presentava com un poeta ple de potència i vitalitat. Avui se'ns presenta com el poeta dramàtic per excel·lència. "La Dolorosa" ha fet de Ventura Gasol el primer poeta dramàtic de Catalunya. No s'han de cercar a aquesta obra precedents ni influències, si no és en la raça. "La filla di Jorio", de D'Anunzio, és una cosa més treballada, és a dir: més artificiosa, que no té res a veure amb "La Dolorosa".

L'ambient de superstició i de fatalisme hi és també en l'alta muntanya catalana.

"La Dolorosa", més que una obra en vers, és una obra poètica. La poesia d'aquesta pastoral és poesia pura. No hi ha en ella retòrica, no hi ha truc, no hi ha ripi. Els versos de Ventura Gasol no són versos de teatre, és a dir: versos de cartró, com els de la majoria. No, no: tenen una puresa i una força magnífiques.

Demés, l'obra està estructurada d'una manera perfecta i té un conflicte humaníssim.

Maria Vila hi està genial. Maria Vila és l'actriu tràgica per excel·lència, una de les primeres tràgiques mundials, actualment. I recordi el llegidor que nosaltres no acostumem a prodigar l'elogi. Molt bé, molt dignes i ajustats Pius Daví i Alexandre Nolla. Discrets els demés. La presentació cuidada.

BARCELONA

Ha debutat la companyia Díaz Artigas. Ha estrenat "María del Mar", comèdia de Luca de Tena i Miquel de la Cuesta.

Es tracta d'una comèdia cursi i poca solta, de les que ara són moda, per a eternir la classe mitja.

Llástima que artistes tan dignes i estimables com Josefina Díaz i Santiago Artigas, incorporin a llur repertori obres tan fluixes com "María del Mar".

POLIORAMA

La companyia d'Irene López Heredia havia començat molt bé la seva actuació en aquest teatre, la direcció artística del qual és un xic absurda: "Teatro Lara de Madrid". Represen-

LA SEVERITAT IRONICA

—I aneu amb compte en complir les ordenances o us clavaré una multa per excés de velocitat.

tava les obres d'Oscar Wilde, de Jacint Grau i Somerset Maugham.

Ara, però, tot ha canviat. Repertori de "comèdia blanca", del que tant plau a la cursi concurrència d'aquest teatre, firmat per Linares Rivas, Fernández del Villar i uns quants Fernández més.

Quina llàstima!

VICTORIA

Dues estrenes: "Viva la cotorra" i "La chula de Pontevedra".

"Viva la cotorra" és una ximpleria d'aquelles que amb tanta freqüència—amb massa!—salten dels escenaris de Madrid als de Barcelona.

"La chula de Pontevedra" té un llibre vulgarot, una música dolenta i una interpretació immillorable. Empar Saus hi està genial.

PRINCIPAL DE GRACIA

La companyia Delgado Caro-Martínez Tover ha estrenat un drama d'Eduard Sanjuán, titulat "La aurora de un nuevo día".

Eduard Sanjuán és un escriptor vigorós, que ha posat la seva ploma al servei dels humils. Amb aquesta obra demostra que en ell hi ha un tremp de dramaturg perfecte.

PER ACABAR

Lluís Capdevila ha concedit l'exclusiva de la seva obra "El rei per força", a la companyia Claramunt-Adrià.

Un grup d'amics i admiradors, entre els que es compten les primeres firmes en les lletres i les arts catalanes, organitza un sopar d'homenatge a Joaquim Montero, en gràcia a la seva labor teatral de tants anys.

Un homenatge ben merescut.

Demà, dissabte, fa el seu benefici la gentilíssima actriu de Romea Maria Lluïsa Rodríguez.

Maria Lluïsa Rodríguez, menuda, riallera i simpàtica, s'ha ficat el públic a la butxaca. Fent la modisteta de "La dona verge", la dependenta de "La tia Ramona", la princesa de "La Blanca-Neus" o qualsevol dels papers que ha interpretat en aquesta temporada, ha sabut fer-se un públic lleialíssim i amistós que li ofereix ovacions i felicitacions.

Ara mateix, per a demà, Maria Lluïsa Rodríguez ofereix al públic un mitjà per a què l'aplaudeixin. Aquest mitjà és el d'anar-la veure interpretar "La xocolatereta", la famosa obra de Gavault, traduïda per Jordà i Vilaregut, i una estrena originalíssima del nostre company Francesc Madrid: "Ella, ell i un cafè romàntic", que és una comèdia moderna en tres quadres (dos pròlegs i un epíleg) i sense argument.

No hem de dir, donades les simpaties de l'actriu, que esperem presenciar un gran èxit perquè ja sabem que tot va bé, i que demà vespre Maria Lluïsa Rodríguez obtindrà un èxit sorollosíssim.

BOB

Un sabater del departament francès del Moselle, que deu patir de xafarderia científica, va realitzar un experiment ben curiós.

Agafà una oreneta de les que estiuegen a les golfes de la seva casa i, en arribar la tarda, va lligar-li un paper escrit, a la poteta, que venia a ésser un missatge al desconegut hostatjador de l'ocellet, quan aquest aixequés el vol cap a terres llunyanes.

La resposta no es féu esperar; més ben dit, sí, que es féu esperar, puix no vingué fins a les primeries de la primavera actual, curiosament lligada sota una de les ales de l'au viatgera.

Així sapigué el sabater que l'oreneteta havia passat l'hivern a la Martinica, a casa d'un mecànic.

Ben segur que si en comptes d'una oreneta, s'hagués tractat d'un pollastre, no l'hauria tornat a veure.

✽

La transformació que s'ha produït a les valors socials, queda palesada amb el títol d'una pel·lícula fa poc estrenada.

Anys enrera, hom tenia un mal concepte de la pobresa; ésser pobre semblava incompatible amb ésser honorable; tant, que semblava una frase feta i ben lògica aquella famosa exclamació d'un personatge de melodrama: "Pobre, pero honrado".

El film de què parlem ve a ésser una rèplica, puix es titula "Rico, pero honrado".

I la gent també ho troba molt natural, perquè es recorda de l'origen que tenen algunes fortunes.

✽

Fa dies corre per Barcelona un aparell tot estrany, compost d'una llanxa montada sobre quatre rodes i d'una motocicleta que l'arrossega.

Sembla talment aquells barquets terrestres que hom veia al Paral·lel dedicats a la venda de cacauets i xufles.

L'aparell en qüestió és, però, una mica més gros, i, segons diuen, serveix per a donar la volta al món per mar i per terra.

Potser que portessin a bord mitja dotzena de gallines, que, demés dels ous que hom en pogués treure, podrien servir per a fer volar l'aparell, i així, quan es cansessin de la terra i del mar, tindrien l'aire a llur disposició.

✽

A Barcelona creix cada dia la devoció a San Pancràs, que, segons diuen, dona salut i feina.

Si això és exacte i la nova s'esten pel món, ja poden plègar tots els metges i el "Bureau" Internacional del Treball, que tants maldecaps dona al senyor Thomas.

En aixecar altars a Sant Pancràs a tots els pobles, n'hi ha ben bé prou.

✽

En Miquel Maura i Gamazo ha dit en una conferència donada a Saragossa, que tots, fins els polítics desnonats, estem conformes en què el vell règim polític no pot tornar.

Bé els hi ha costat prou de caure de l'ase, nosaltres ho havíem dit sempre, que allò no podia anar ni amb rodes.

✽

El senyor Rafael Gómez, el famós "Gallo", diu que ha tornat d'Amèrica viatjant en tercera i sense un ral.

Mai com ara se l'haurà pogut comparar al conegut gall de Morón: "Sin plumas" y calcareando".

✽

A Madrid s'ha suicidat una aristòcrata, per haver-se arruïnada. Abans que viure sense una pesseta, ha preferit enverinar-se.

Si l'haguessin ensenyat de treballar i guanyar-se la vida, ben segur que no hauria fet aquesta fi. Què hi farem! E. P. D.

✽

A les planes dels diaris hom llegeix sengles anuncis de to agresiut amb què es fan la competència dues empreses de llet condensada.

Es diuen el nom del porc, per tal de conquistar la parròquia.

Sembla que en comptes d'una lluita per a demostrar qui té més bona llet, es proposin el contrari.

V. Forcada Obiols: Com podreu veure, el vostre darrer treball l'insertem en aquest mateix número. No vol dir això que l'encert sigui definitiu. Tingueu ambició i arribareu lluny.— A. G. Xaspell: El seu "Xiulet" no ens fa peça. Demés, li recomanem conformitat; els anys no passen debades i Déu nos en guardi que tornéssim a aquells temps que vostè enyorava, en què es feia tant consum d'oli de fetge de bacallà.— G. Prim: Tot això ho pot contar a sa tia: nosaltres no en volem saber res.— Llampant: En vers ho feu molt malament. Si voleu provar d'enviar quelcom en prosa, ja veurem si pot anar.— J. B. Llardent. Tanmateix sou de molt bona fe! ¿No us ho han dit, que hi ha prèvia censura? Doncs, procureu assabentar-vos-en.— Enric Meló: Creiem que deu haver equivocat el seu cognom. Vost' ha de dir-se Carbassa, i si no se'n diu, hauria de dir-se'n.

LA SUPRESSIO DEL "PIROPO"

—Insolent!

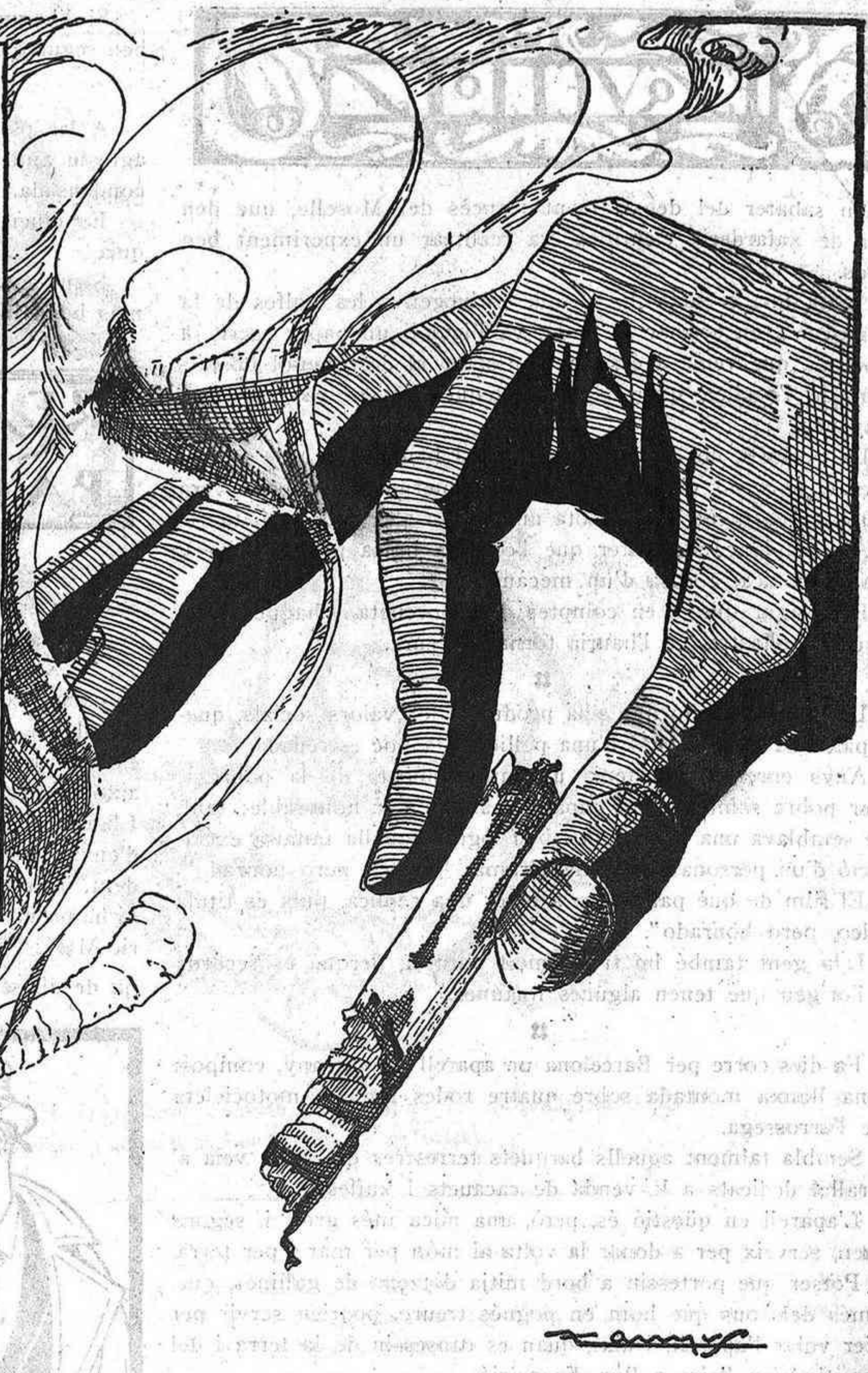
—Però, sesyoreta, si no li he dit res!

—Precisament per això; no se'n dona vergonya a una dona com jo no dir-li res?

PAPER DE FUMAR

SMOKING

Es un inconvenient una cigarreta que es consumeixi amb rapidesa, sense donar temps de assaborir-la. Es malgasta el tabac inútilment, les cendres cauen amb facilitat damunt del vestit del fumador, damunt la taula de treball, etc.

Es un inconvenient una cigarreta que s'apagui amb freqüència, havent d'encendre-la diverses vegades. Produeix cendres negres, i el tabac perd bona part dels seus sabor i aroma.

Aquets defectes queden eliminats empleant el paper de fumar aquestes raons que ha sigut el més ben acollit pels fumadors intel·ligents.

SMOKING

de combustió lenta, sabor agradós, molt resistent i fi. Es per

Dimarts que ve es posarà
a la venda l'obra de

PERE COROMINES

La Mort d'En Joan Apòstol

Un volum de més de 200 planes

P E S S E T E S , 3

ARTE CULINARIO

— por Ignacio Doménech —

<i>La Nueva Cocina Elegante Española</i> , en rústica	Ptas. 7 50
» » » » » en tela	» 11 —
<i>La Pastelería Mundial y Los Helados Modernos</i>	» 20'—
<i>La Guía del Gastrónomo y del Maître d'Hotel</i> , (enciclopedia de bolsillo con 5,000 recetas)	» 10'—
<i>La Teca</i> , llibre de cuina catalana	» 3'—
<i>Nuevas Conservas y Dulces</i> , en rústica	» 4'—
<i>La Cocina Vegetariana Moderna</i> , en rústica	» 3'—
<i>El Arte del Cocktelero Europeo</i>	» 3'—
<i>Dulces y Helados</i>	» 2 —
<i>Los Helados</i>	» 1'—
<i>LA MANDUCA</i> , o un tesoro en platitos de gusto, encuadernado	» 5'50
<i>La Mejor Cocina de Cuaresma</i> , en rústica	» 4'—
<i>El Cocinero Americano</i> , (cocina americana)	» 3'—
<i>Luisina y Rosina</i> , (instrucción familiar), dos tomitos	» 2 —
<i>MARICHU</i> , <i>La mejor cocinera española o todos los platos del día</i> , en rústica	» 3'—
<i>Id. id. id.</i> encuadernado	» 5 —
<i>Un Festín en la Edad Media</i> , (literatura culinaria)	» 3 50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, fianca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorga rebaixes.

DE 1830 A 1930

Com canvia la fesomia o cent anys de barbes i bigotis